

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-4>

УДК 336.14

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

TOOLS OF FINANCIAL SUPPORT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

Демченко Оксана Петрівна

кандидат економічних наук,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1687-3044>

Demchenko Oksana

Vinnitsia Institute of Trade and Economics
of Kyiv National University of Trade and Economics

Стаття присвячена аналізу інструментарію фінансової підтримки територіальних громад. В ході дослідження систематизовано основні механізми, інструменти та джерела фінансової підтримки територіальних громад в Україні. Серед механізмів фінансової підтримки територіальних громад в Україні, які реалізуються на практиці, виділено механізм субвенцій, механізм дотацій, механізм перерозподілу коштів через Державний фонд регіонального розвитку, механізм фінансової допомоги та грантів, механізм кредитування. Систематизовано основні грантові можливості для територіальних громад України на 2021 рік. До переліку інструментів фінансової підтримки територіальних громад віднесено вісім позицій, три з яких виділено як інструменти розвитку територіальних громад України. Визначено зовнішні та внутрішні джерела фінансової підтримки територіальних громад України.

Ключові слова: інструменти, механізми, джерела фінансової підтримки, територіальні громади.

Статья посвящена анализу инструментария финансовой поддержки территориальных общин. В ходе исследования систематизированы основные механизмы, инструменты и источники финансовой поддержки территориальных общин в Украине. Среди механизмов финансовой поддержки территориальных общин в Украине, которые реализуются на практике, выделено механизм субвенций, механизм дотаций, механизм перераспределения средств через Государственный фонд регионального развития, механизм финансовой помощи и грантов, механизм кредитования. Систематизированы основные грантовые возможности для территориальных общин Украины на 2021. В перечень инструментов финансовой поддержки территориальных общин отнесены восемь позиций, три из которых выделено как инструменты развития территориальных общин Украины. Определены внешние и внутренние источники финансовой поддержки территориальных общин Украины.

Ключевые слова: инструменты, механизмы, источники финансовой поддержки, территориальные общины.

The article is devoted to the analysis of the tools of financial support of territorial communities, which includes mechanisms, tools and sources of financial support. Among the mechanisms of financial support of territorial communities in Ukraine, which are implemented in practice, the mechanism of subventions, the mechanism of grants, the mechanism of redistribution of funds through the State Fund for Regional Development, the mechanism of financial assistance and grants, the mechanism of crediting are allocated. The main grant opportunities for territorial communities of Ukraine for 2021 are systematized. The list of instruments of financial support of territorial communities includes eight items, there are the basic dotation, additional dotations and subventions (educational, medical and other subventions). It is substantiated that these tools are important in providing financial support to local communities, as in this way the state tries to provide the population with guaranteed public services (education, medicine, culture, defense, etc.), equality and fair access to them, regardless of the region where the community is located, its financial and fiscal capacity. However, these instruments finance current expenditures – expenditures aimed at consumption, to implementation of basic functions and tasks, to equalize the budgets of local communities. The necessity of strengthening the economic, investment and innovation orientation of the budgets of territorial communities and the use of development tools is substantiated. It will allow to manage a significant share of public affairs, under their own responsibility, in the interests of the local population. Among these, the tools for the develop-

ment of territorial communities of Ukraine are subventions for the formation of the relevant infrastructure of the united territorial communities, subventions from the state budget to local budgets for measures for socio-economic development of individual territories, subventions for investment projects. External and internal sources of financial support of territorial communities of Ukraine are determined. Internal sources of financial support include funds raised from state and local budgets, and external sources include grants and loans provided by international organizations.

Keywords: tools, mechanisms, sources of financial support, territorial communities.

Постановка проблеми. Територіальні громади – це важливі суб'єкти реалізації цілей бюджетної та фінансової децентралізації в Україні. На них покладено завдання розвитку тієї території, де вони створені, а завданням децентралізації є посилення фінансової незалежності на місцях. Для українських громад – це певні виклики, наприклад, відсутність кадрів з реалізації реформи, навиків, вмінь складати бюджети, писати проекти. Але разом з цим це можливість розширення фінансової бази бюджетів територіальних громад, делегування відповідальності за фінансову наповненість бюджетів, за перерозподіл ресурсів, за витрачання коштів. Реалізація реформи децентралізації уможливила два шляхи наповнення бюджетів територіальних громад. Перший – це можливість самим заробляти кошти внаслідок переформатування грошових потоків до бюджетів територіальних громад за рахунок розширення бази податкових надходжень, перерозподіл податків між рівнями бюджетів. Другий шлях – це фінансова підтримка територіальних громад за рахунок коштів державного бюджету, місцевих бюджетів та грантових коштів міжнародних організацій. Саме другий варіант становить науковий інтерес та обумовлює актуальність систематизації інструментарію його реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження опирається на нормативно-правові акти, що визначають можливі інструменти та механізми здійснення фінансової підтримки об'єднаних територіальних громад [2; 5; 6; 7; 8; 9], наукові та аналітичні праці вітчизняних вчених щодо оцінки реалізації процесів децентралізації та джерел фінансування територіальних громад [1; 3; 4; 10; 11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У досліджених роботах розглядаються основні новації наповнення бюджетів територіальних громад, зокрема, за рахунок податкових надходжень, перерозподілених до бюджетів територіальних громад, або окремі інструменти фінансування територіальних громад. Зазначене обумовило необхідність систематизації комплексного підходу до інструментарію фінансової підтримки територіальних громад. Що, як вбачається,

дасть можливість практикам бачити цілісну картину і мати можливість обирати, або ще краще, використовувати всі можливі джерела фінансової підтримки розвитку територіальних громад.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є систематизація інструментарію фінансової підтримки територіальних громад в Україні.

Виклад основного матеріалу. Інструментарій фінансової підтримки об'єднаних територіальних громад включає механізми, інструменти та джерела фінансових ресурсів, які спрямовуються на забезпечення функціонування та розвитку територіальної громади. До основних механізмів фінансової підтримки територіальних громад віднесемо механізм субвенцій, механізм дотацій, механізм перерозподілу коштів через Державний фонд регіонального розвитку, механізм фінансової допомоги та грантів, механізм кредитування тощо.

Механізм субвенцій передбачає надання коштів державного бюджету з цільовим спрямуванням, тобто для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції [2]. Обсяги цієї грошової допомоги територіальним громадам з боку держави закладаються у Державний бюджет України і можуть змінюватись щорічно. Наприклад, інструментами фінансової підтримки територіальних громад можуть бути наступні субвенції, зокрема: субвенція на виконання інвестиційних проектів, освітня субвенція, субвенції на здійснення державних програм соціального захисту, субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, медична субвенція, субвенція на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження тощо [2].

Механізм дотацій передбачає надання безвідплатної, безповоротної допомоги з бюджету вищого рівня бюджету територіальної громади. Ця допомога не має цільового характеру та надається у випадку перевищення видатків над доходами, тобто для збалансування бюджетів об'єднаних територіальних громад. Інструментами підтримки

територіальних громад є базова дотація та додаткові дотації, наприклад, додаткова дотація на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок надання пільг, встановлених державою; додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я [2; 6].

В основі механізму перерозподілу коштів через Державний фонд регіонального розвитку лежить багаторівневий конкурсний відбір проектів (на рівні обласних рад, на рівні Міністерства розвитку громад та територій України та рівні затвердження Кабінетом Міністрів), на відміну від субвенцій, кошти яких розподіляють за певними визначеними критеріями для усіх громад. Відбір проектів здійснюють конкурсні комісії, до складу яких входять представники обласних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, міністерств, громадських об'єднань, всеукраїнських асоціацій, наукових установ, а також члени Комітету ВРУ з питань бюджету [3].

Механізм фінансової підтримки об'єднаних територіальних громад в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ передбачає розробку проекту, який відповідатиме меті проекту та, зазвичай, однією з умов отримання фінансування є можливість співфінансування з боку об'єднаної територіальної громади. Наприклад, у 2020 році було відкрито конкурсний відбір проектів регіонального розвитку, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу [10]. Перелік грантових проектів, які дають додаткові можливості для громад у 2021 р. наведено у таблиці 1.

Механізм кредитування передбачає отримання коштів об'єднаними територіальними громадами на умовах платності, строковості та поверненості. Ради територіальних громад мають право здійснювати місцеві запозичення: місцеві внутрішні запозичення та місцеві зовнішні запозичення, зокрема, за рахунок кредитів (позик) міжнародних фінансових організацій. У такому випадку видатки на обслуговування боргу здійснюються за рахунок загального фонду бюджету об'єднаної територіальної громади [4].

На основі дослідження та аналізу нормативно-правових актів, що регулюють питання надання фінансової підтримки об'єднаним територіальним громадам та звітів Державної казначейської служби про виконання бюджетів

в Україні систематизовано інструменти фінансової підтримки територіальних громад. Зокрема, за останні три роки, включаючи 2021 р., інструментами фінансової підтримки об'єднаних територіальних громад були [2; 3; 5; 6; 7; 8; 9]:

- базова дотація;
- додаткова дотація (додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я; додаткова дотація на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг тощо) [2; 6];
- освітня субвенція;
- медична субвенція;
- інші субвенції (субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами; субвенція на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування; субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на відшкодування вартості лікарських засобів тощо) [6];
- субвенцій на формування відповідної інфраструктури об'єднаних територіальних громад [7];
- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій [5];
- субвенція на виконання інвестиційних проектів [2].

Базова дотація є інструментом вирівнювання та підвищення фіскальної спроможності бюджетів об'єднаних територіальних громад. Вона надається бюджетам територіальних громад з загального фонду державного бюджету і джерелами перерахування цього трансферту є загальнодержавні податки і збори, що надходять до загального фонду державного бюджету [2]. Базова дотація здійснюється на основі оцінки індексу податкоспроможності бюджету територіальної громади, якщо значення індексу менше 0,9, то надається базова дотація відповідному бюджету в обсязі 80 відсотків суми, необхідної для досягнення індексом забезпеченості відповідного бюджету значення 0,9 [2, ст. 99].

Додаткові дотації з державного бюджету можуть надаватися бюджетам територіальних громад на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, внаслідок наданих державою податкових пільг, які зменшують доходи цих місцевих бюджетів [2, ст. 103].

Таблиця 1

Грантові можливості для територіальних громад на 2021 рік

№	Назва проекту, спонсор, посилання
1	Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE) Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) https://donors.decentralization.gov.ua/project/dobre
2	Європейський фонд для Південно-Східної Європи (EFSE) https://www.efse.lu
3	Фінсько-український трастовий фонд https://saee.gov.ua/uk/content/finland-ukraine-trust-fund
4	Грантова програма на підтримку ініціатив громадянського суспільства та медіа у сфері протидії корупції https://www.prostir.ua/?grants=hrantova-prohrama-na-pidtrymku-initsiatyv-hromadyanskoho-suspilstva-ta-media-u-sferi-protydiji-koruptsiji-2
5	Ініціатива EAST в рамках ПВЗБТ (ЄІБ) http://www.eu4business.eu/uk/programme/programa-initiative-east-v-ramkah-pvzvt
6	Європейський фонд для Південно-Східної Європи (EFSE) http://www.eu4business.eu/uk/programme/evropeyskyu-fond-dlya-pivdenno-shidnoiyevrop-yefse?destination=programmes%3Fpage%3D1
7	Жінки у бізнесі http://www.eu4business.eu/uk/programme/zhinky-ubiznesi?destination=programmes%3fpage%3d1
8	Конкурс «Культурні столиці України» https://uaculture.org/catalog/konkurskulturni-stolyczi-ukrayiny-vid-ukf/
9	Відкрита база стажувань для медиків https://biggggidea.com/opportunities/mgateorg-vidkrita-baza-stazhuvan-dlyamedikiv/ та https://www.mgate.org/ua/search
10	Школа спроможних громад https://unrpp.school/
11	Навчання. Обміни. Резиденції. Дебюти https://ucf.in.ua/m_programs/5f74534ce171561fca57b292
12	Грантова допомога по проектах людської безпеки програми «КУСАНОНЕ» http://www.ua.embjapan.go.jp/itpr_uk/ua_oda.html
13	COSME (COMPETIVENESS OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES) https://ec.europa.eu/easme/en/cosme
14	HORIZON 2020 https://ec.europa.eu/info/fundingtenders/opportunities/portal/screen/programmes/h2020
15	Гранти малим та середнім підприємствам для зростання їх бізнесу www.ebrd.com/knowhow
16	Гранти Міністерства закордонних справ Естонії https://vm.ee/en/activities/objectives/development-cooperation-and-humanitarian-aid
17	Конкурс Секторально-цілевих грантів від РАСТ http://kam.gov.ua/ua/st/pg/5022093490849_3_p18/print/page/
18	Глобальний Інноваційний Фонд https://www.globalinnovation.fund/

Джерело: систематизовано автором на основі [1]

Освітня субвенція – це один з інструментів фінансової підтримки територіальних громад, обсяги якої для бюджетів територіальних громад окремо затверджуються у Законі України про Державний бюджет на поточний рік. Освітня субвенція розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули [9] і спрямовується на оплату праці педагогічних працівників закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти,

зокрема: початкові школи, гімназії (крім дошкільних підрозділів у таких закладах), ліцеї; спеціальні школи; заклади спеціалізованої освіти: мистецькі, спортивні, військові (військово-морські, військово-спортивні), наукові ліцеї, ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою; дитячі будинки, навчально-реабілітаційні центри, інклюзивно-ресурсні центри; заклади професійної (професійно-технічної) освіти державної та комунальної

власності в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти; заклади фахової передвищої освіти і коледжі державної та комунальної власності в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти [2, ст. 103].

Медична субвенція визначена Бюджетним кодексом України як трансферт, що надається з Державного бюджету України місцевим бюджетам, в тому числі бюджетам територіальних громад [2]. Обсяги медичної субвенції для бюджетів територіальних громад окремо затверджуються у Законі України про Державний бюджет на поточний рік [6] і розподіляються між відповідними бюджетами на основі формули [8]. Кошти медичної субвенції використовуються територіальними громадами для оплати поточних видатків на охорону здоров'я, крім видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, зокрема [2, ст. 89]:

- амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (лікарні широкого профілю, спеціалізовані медико-санітарні частини, пологові будинки, поліклініки і амбулаторії, загальні стоматологічні поліклініки, дільничні лікарні);

- первинну медичну допомогу (медичні амбулаторії, фельдшерсько-акушерські і фельдшерські пункти, центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та інші заклади охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу);

- програми медико-санітарної освіти (центри здоров'я і заходи з санітарної освіти);

- інші державні програми медичної та санітарної допомоги (територіальні медичні об'єднання, центри медичної статистики, автопідприємства санітарного транспорту, інші програми і заходи);

- оплату комунальних послуг та енергоносіїв комунальними закладами охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу, місцеві програми розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу, та місцеві програми надання населенню медичних послуг з первинної медичної допомоги населенню;

- місцеві програми розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я, які належать відповідним територіальним громадам, місцеві програми надання населенню медичних послуг понад обсяг, передбачений програмою державних гарантій медичного обслуговування населення;

- місцеві програми громадського здоров'я тощо.

Важливо зазначити, що у складі зазначеної субвенції передбачається резерв коштів, обсяг якого не може перевищувати 1 відсотка загального обсягу субвенції. Кабінет Міністрів України здійснює розподіл резерву медичної субвенції та може визначати напрями використання таких коштів [2].

Інші субвенції визначаються можливостями Державного бюджету України та коригуються щорічно разом з прийняттям закону про Державний бюджет на поточний рік.

Зазначені інструменти фінансової підтримки об'єднаних територіальних громад є важливими та необхідними для створених і приєднаних територіальних громад. Проте хотілося б відмітити, що ці інструменти, на нашу думку, фінансують поточні витрати, тобто витрати спрямовані на споживання, забезпечення функціонування, забезпечення виконання основних функцій і завдань, на підтримку, на вирівнювання бюджетів об'єднаних територіальних громад. І це важливо, бо таким чином держава намагається забезпечити населення гарантованими нею публічними послугами (освіта, медицина, культура тощо), рівність і справедливість доступу до них, не залежно від регіону, де знаходиться громада, та її спроможності (зокрема, фінансової та фіскальної). Але вбачається надзвичайно актуальним використання таких інструментів, які б стимулювали громади не просто покривати (особливо за рахунок коштів Державного бюджету) касові розриви між їх власними доходами та видатками, а й брати безпосередню участь у розвитку своєї громади, виявляти ініціативу і докладати зусиль, здійснювати управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення. Тобто використовувати інструменти розвитку – ті інструменти, які б забезпечували економічний поступ громади, зокрема на довгострокову перспективу, розширене відтворення ресурсів, їх примноження, не лише споживання, а й інвестиції, створення активів, які б приносили пасивний дохід. Розвиток, який передбачає можливість задоволення не лише базових потреб громадян (їжа, одяг, житло, безпека), а й потреб вищого рівня. Такими інструментами вважаємо наступні з визначеного вище списку інструментів, зокрема, субвенція на формування відповідної інфраструктури об'єднаних територіальних громад [7]; субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій [5]; субвенція

на виконання інвестиційних проектів [2]. Це ті можливі кошти, які на нашу думку, можуть бути спрямовані на заходи та проекти, які дадуть можливість і «затягнути» інвестиції, стимулювати економічну активність або сприятимуть майбутньому зростанню.

Найпростішим для використання інструментом є інфраструктурна субвенція, яку отримують всі об'єднані територіальні громади на проекти, що відповідають плану соціально-економічного розвитку територіальних громад. Кошти розподіляються за формулою та напряму залежать від просторових чинників. Окрім відповідності плану соціально-економічного розвитку, умовами фінансування проектів також є тривалість календарного плану реалізації проекту не більше 3-х років, врахування потреб осіб з інвалідністю.

Складнішими для використання з боку територіальних громад є два наступні інструменти, за якими фінансування здійснюється на основі рішень комісій. Зокрема, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій спрямовується на створення, приріст або оновлення основних фондів комунальної власності. Пропозиції щодо розподілу субвенції розробляє комісія, утворена з членів Комітету Верховної Ради України з питань бюджету та представників Міністерства фінансів. На підставі її рішення готується акт розподілу субвенції між місцевими бюджетами та за об'єктами. Для надання фінансування територіальні громади мають виконати певні умови.

Фінансування проектів через ДФРР вбачається найперспективнішим механізмом, але одночасно для територіальних громад він є найскладнішим. Оскільки вимагає наявності певних ресурсів на створення проектів: інтелектуальних – фахівців, які забезпечать супровід проекту, та фінансових – можливість

співфінансування проекту об'єднаною територіальною громадою. Переконані, що кошти ДФРР в перспективі можуть стати головною фінансовою підтримкою розвитку громад, і в першу чергу утворених в процесі децентралізації об'єднаних територіальних громад. Оскільки з кожним роком із збільшенням їх кількості сума субвенції на формування інфраструктури територіальних громад в розрахунок на одну громаду зменшується.

Задекларовані напрями використання коштів за всіма трьома інструментами розвитку приблизно однакові – допомога у становленні та сталому розвитку ОТГ [2; 5; 6]. Проте органи місцевого самоврядування розв'язок розуміють по-різному: одні вкладають отримані кошти в дороги і в інвестиційні центри для залучення в громаду бізнесу, інші – в шкільні парти, телевізори і меблі.

Висновки. Таким чином, можна підсумувати, що інструментарій фінансової підтримки об'єднаних територіальних громад включає достатньо широкий набір механізмів та інструментів фінансування з різних джерел (внутрішніх та зовнішніх). Внутрішні – це кошти залучені з державного та місцевих бюджетів, зовнішні – це гранти та кредити, надані міжнародними організаціями.

Серед визначених, інструментами розвитку ОТГ вбачаються субвенція на формування відповідної інфраструктури об'єднаних територіальних громад, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, фінансування інвестиційних проектів через ДФРР. Зазначені кошти доцільно спрямувати в інвестиційні проекти та посилити економічну спрямованість проектів територіальних громад.

Перспективами подальших досліджень вбачається дослідження механізму реалізації інструментів розвитку територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Актуальні гранти та конкурси для громад на 2021 рік. URL: <https://khoda.gov.ua/aktualn%D1%96-granti-ta-konkursi-dlja-gromad-na-2021-r%D1%96k> (дата звернення: 29.04.2021).
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI; зі змін. і доп. від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 29.04.2021).
3. Державний фонд регіонального розвитку : Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <https://dfrr.minregion.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2021).
4. Овчаренко Т., Бочі А., Поворозник В. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад. Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). 2017. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_ormuvannya_vikon_budjet_final.pdf (дата звернення: 29.04.2021).
5. Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій : Постанова Кабінету Міні-

стрів України від 03.02.2021 № 102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.04.2021).

6. Про Державний бюджет України на 2021 рік : Закон України від 15.12.2020 № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text> (дата звернення: 29.04.2021).

7. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII; зі змін. і доп. від 14.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 29.04.2021).

8. Про затвердження формули розподілу обсягу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 618; зі змін. і доп. від 29.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618-2015-%D0%BF#n9> (дата звернення: 29.04.2021).

9. Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1088; зі змін. і доп. від 18.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-%D0%BF#n10> (дата звернення: 29.04.2021).

10. Програма підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України : Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://sectoral.minregion.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2021).

11. Hnydiuk I. Reformatting Ukrainian Budget System within the Conditions of Power Decentralization. *World Science*. 2020. 1(53). P. 4–10.

REFERENCES:

1. Khersonska oblasna derzhavna administratsiia (2021) Aktualni hranty ta konkursy dlia hromad na 2021 rik [Current grants and competitions for communities for 2021]. Kherson. URL: <https://khoda.gov.ua/aktual%D1%96-granti-ta-konkursi-dlja-gromad-na-2021-r%D1%96k> (in Ukrainian)

2. Budget Code of Ukraine: Code of Ukraine № 2456-VI (2010, July, 8). Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (in Ukrainian)

3. State Regional Development Fund: Ministry of Regional Development, Construction, Housing and Communal Services of Ukraine (2021) Derzhavnyi fond rehionalnoho rozvytku: Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy. URL: <https://dfr.minregion.gov.ua/> (in Ukrainian)

4. Ovcharenko T., Bochi A., Povoroznyk V. (2017) Osoblyvosti formuvannia ta vykonannia biudzhetu obiednanykh terytorialnykh hromad [Features of formation and execution of the budget of the united territorial communities]. Kyiv: Mizhnarodnyi tsentr perspektyvnykh doslidzhen (MTSPD). URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_ormuvannya_vikon_biudjet_final.pdf (in Ukrainian)

5. Kabinet Ministriv Ukrainy (2021) On modification of the Procedure and conditions of granting of a subvention from the state budget to local budgets for implementation of measures concerning social and economic development of separate territories № 102 (2021, February, 03). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102-2021-%D0%BF#Text> (in Ukrainian)

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2020) Law of Ukraine On the State Budget of Ukraine for 2021 № 1082-IX (2020, December, 15). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text> (in Ukrainian)

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2020) Law of Ukraine On voluntary association of territorial communities № 157-VIII (2015, February, 05). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (in Ukrainian)

8. Kabinet Ministriv Ukrainy (2015) On the statement of the formula of distribution of volume of the medical subvention from the state budget to local budgets № 618 (2015, August, 19). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618-2015-%D0%BF#n9> (in Ukrainian)

9. Kabinet Ministriv Ukrainy (2017) On the statement of the formula of distribution of the educational subvention between local budgets № 1088 (2017, December, 27). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-%D0%BF#n10> (in Ukrainian)

10. Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine (2021) Prohrama pidtrymky sektoralnoi polityky – Pidtrymka rehionalnoi polityky Ukrainy [Sector Policy Support Program – Regional Policy Support of Ukraine]. Kyiv. URL: <https://sectoral.minregion.gov.ua/> (in Ukrainian)

11. Hnydiuk I. (2020) Reformatting Ukrainian Budget System within the Conditions of Power Decentralization. *World Science*, 1(53), pp. 4–10.